

«No et facis posar cendra», ¿un estudi rigorós sobre Maragall?

Al n. 397 (1.10.2010), donava notícia a «El Pregó» sobre la publicació del llibre d'Ignasi Moreta *No et facis posar cendra*. Pensament i religió en Joan Maragall. I feia notar, com precisa el mateix autor, que estudiava «el pensament de Maragall» sobre la religió, convençut que «Maragall és un pensador, no solament un poeta». Ramon Pla i Arxé ha qüestionat alguns aspectes del llibre de Moreta, a causa, precisament, d'aquest enfocament que en comana la metodologia i les interpretacions. No ens pertoca a nosaltres entrar en aquesta polèmica. Ens limitem, simplement, a donar-ne notícia amb aquest escrit d'Anna Punsoda, que ha estudiat filosofia i periodisme, bona coneixedora del pensament de Maragall i en general del pensament català, i que escriu regularment al diari «Ara». Per part meua només afegiré que el pensament de Maragall sobre la religió no és tan fàcilment destriable del seu comportament en aquest camp. I que potser Moreta no valora com caldria dades de prou pes i prou significació, com l'amistat de Maragall amb el bisbe Torras i Bages, que va voler que administrés el sagrament de la confirmació a tres de les seves filles i que va demanar-li que bategés el seu fill dotzè que esperava (i que l'havia de consagrar com a patriarca), cosa que, tanmateix no va poder realitzar-se. O, fins i tot, que va ser Torras i Bages qui va animar Maragall a escriure arran dels fets de l'anomenada Setmana Tràgica. —J.T.

Com sol passar amb els bons llibres, *No et facis posar cendra* d'Ignasi Moreta ha aixecat polseguera. Ramon Pla i Arxé, doctor en filologia romànica per la Universitat de Barcelona i reconegut crític literari, ha assenyalat a «Serra d'Or» (n. 618, juny 2011) el que podrien ser algunes inconsistències d'aquesta obra. D'entrada, Ramon Pla apunta a un problema de concepte: i és que *No et facis posar cendra* —en tant que versió ampliada i més elaborada de la tesi doctoral de Moreta— abasta massa temes, tota vegada que no es concentra únicament en l'estudi del pensament religiós de Maragall, sinó que també vol escrutar el polític i, en bona part, l'estètic. Es tracta d'un treball que vol estudiar tota l'obra de Joan Maragall per tal d'elaborar-ne una biografia intel·lectual. Així doncs, el propòsit de Moreta, condiciona el tractament que fa dels diversos materials. Per exemple, segons Ramon Pla i Arxé, utilitza els poemes de Maragall per il·lustrar aquesta evolució del seu pensament, però no els estudia de manera autònoma, d'acord amb les regles de la creació literària. Els llegeix, diu Pla i Arxé, «com una mena de confidència dels tràfics emocionals i intel·lectuals de l'autor, transvestida de literatura».

A banda d'aquesta qüestió, que es pot deure al mètode que sol usar-se en els treballs historiogràfics, entre Ramon Pla i Ignasi Moreta hi ha una discrepància de perspectiva. Moreta exposa l'evolució del pensament religiós de Joan Maragall en tres etapes: una, marcada per l'exaltació romàntica de la bellesa, una altra, que es decantaria per l'elogi positivista dels forts, i una tercera, que ell defineix com a «espiritualisme modernista». Però per Ramon Pla, Moreta peca d'imprudent perquè, a parer seu, el pensament Maragall no és tan fàcilment classificable. El que passa, però, és que *No et facis posar cendra* no presenta aquestes etapes de manera estanca ni parla de «romanticisme» o «positivisme» en el sentit clàssic dels termes. Ramon Pla critica Ignasi Moreta per considerar positivista el pensament de Maragall, però Moreta no el presenta com un positivista en un sentit estricte: de fet, matisa molt i dedica un capítol a explicar, precisament, perquè ha titulat la segona part d'aquesta evolució «De l'exaltació positivista dels forts a la cristianització de l'Excelsior».

El mateix poema que dona títol al llibre il·lustra bé la controvèrsia: per Moreta, que Maragall animi una noia a no posar-se cendra un *Dimecres de cendra* perquè «no té res a veure la mort, la cendra, amb tu», denota una actitud «anticlerical i antieclesiàstica». Per Ramon Pla, en canvi, el poema vol destacar la bellesa sensual de la noia i ens diu que, per expressar-la, Maragall la contraposa a la cerimònia de la cendra. Si el poema fos «una invitació a una vivència desfermada dels impulsos sensuals», diu Ramon Pla parafrasejant la lectura que en fa Ignasi Moreta, la censura eclesial no n'hauria permès fàcilment la publicació. Tot i destacar les aportacions documentals de l'obra, Pla i Arxé no creu que aquesta reculli el pensament religiós de Maragall, el cristianisme pregon del qual va quedar demostrat en repetides ocasions. D'alguna manera, Pla i Arxé retreu a Ignasi Moreta de fer amb els textos de l'autor el mateix que ja havia fet en el moment de la seva publicació l'ortodòxia catòlica: examinar amb lupa si es desvien o no de la doctrina oficial de l'Església, cosa que a Maragall no va preocupar-li mai més enllà de l'imprescindible per poder publicar els articles. Tenint en compte que Maragall no era rigorós a l'hora d'exposar el seu pensament, cal posar en dubte que un estudi que es pren al peu de la lletra uns textos molt concrets del poeta, com fa Ignasi Moreta, pugui captar amb rigor l'essència de la seva religiositat, conclou Pla i Arxé.

Anna Punsoda